

S-KVINNOR ♀

S-KVINNORS POLITISKA PROGRAM

DEN FEMINISTISKA KAMPEN

1 **Inledning**

2 **Klasskamp, kvinnokamp och antirasistisk kamp**

3 En klassmedveten feminism är nödvändig för att bygga en rättvis och demokratisk värld. S-
4 kvinnors feminism handlar om att utmana, ifrågasätta och omdana det samhälle som under sekler
5 har styrts och dominerats av män.

6 S-kvinnor ställer klasskamp, kvinnokamp och antirasistisk kamp sida vid sida, men vi ser också
7 andra maktordningar och annan diskriminering. Kvinnor är ingen homogen grupp och påverkas
8 därför olika av den patriarkala ordningen. Det är viktigt att se olika maktordningar och förstå hur
9 de samverkar.

10 S-kvinnors mål är det jämställda och jämlika samhället, där alla människor lever i frihet och har lika
11 stor makt över sina liv och den gemensamma utvecklingen av samhället.

12 **Patriarkatet**

13 Samhället är i grunden präglad av en patriarkal ordning, där män som grupp är överordnade
14 kvinnor som grupp. Män har större ekonomisk, politisk, social och kulturell makt än kvinnor. Detta
15 tar sig bland annat uttryck i att män tjänar mer pengar och tar mindre ansvar i hemmet. Mäns våld
16 mot kvinnor, förtryck och diskriminering är samhällsproblem som begränsar alla kvinnor.

17 **Genus**

18 Genusbegreppet betonar att kvinnor och män inte formar hela sin identitet själva, utan i relation
19 till det samhälle vi alla är en del av. Det finns olika förväntningar på flickors och pojkars och
20 kvinnors och mäns beteenden och uttryck. Först när vi ser och förstår de strukturer som särskiljer
21 och värderar könen olika kan vi bekämpa dem. Alla människor ska kunna göra fria val av
22 livsriktning, åsikter, uttryck och sexuell läggning.

23 **En klassmedveten feminism**

24 Vi lever i en globaliserad kapitalistisk värld där makt och resurser är koncentrerade hos ett fåtal.
25 Den positiva utvecklingen med minskad fattigdom i världen måste delas av alla och användas för
26 att förbättra villkoren för alla. De åtta rikaste männen i världen äger idag mer än vad den fattigaste
27 halvan av jordens befolkning äger tillsammans. Utvecklingen pekar på fortsatt ökade klyftor och
28 minskad jämlikhet, både i Sverige och i världen.

29 Det är en brutal orättvisa som medför flera destruktiva effekter. I ojämlika samhällen brister
30 tilliten mellan människor vilket begränsar friheten och tryggheten för alla.

31 Särskilt skadliga är klassklyftorna för de grupper som har minst makt. Klasssamhällets yttersta
32 konsekvens är att människor med lägre utbildningsnivå och sämre ekonomi, i högre utsträckning
33 drabbas av ohälsa och lever kortare liv. Därför är det avgörande att ekonomiska resurser och makt
34 fördelas jämlikt och jämställt.

35 **Den feministiska kampen**

36 Folkrörelse och folkbildning är viktiga verktyg i den feministiska kampen. För att ta makt i
37 samhället är det en styrka ju fler vi är. S-kvinnor organiserar kvinnor i hela landet – lokalt, regionalt
38 och nationellt. Vi utvecklar politiken och påverkar samhällsutvecklingen för att förverkliga vår
39 vision om en jämställd värld.

40 **1. Det feministiska samhällsbygget**

41 **Bostad – en social rättighet**

42 Byggande är ett redskap för samhällsförändring. Sverige har saknat en tydlig
43 samhällsbyggnadspolitik de senaste decennierna och det har lett till ett segregerat samhälle.
44 Redan under 1970-talet tog S-kvinnor fram "Kvarteret framtiden" – ett politiskt program om ett
45 samhälle grundat på allas rätt till likvärdiga liv. När vi nu formar framtidens feministiska
46 samhällsbygge är de tankarna viktiga utgångspunkter.

47 Samhällsbygge kräver helhetsgrepp och politiskt ansvarstagande. Målet är att skapa attraktiva,
48 välfungerande och socialt integrerade bostadsområden med en blandad bebyggelse för
49 människors behov genom hela livet.

50 Alla människor har rätt till en bostad av god kvalitet till en rimlig kostnad, därför behövs
51 allmännyttan i alla kommuner. Utförsäljningen av allmännyttan ska stoppas. Miljonprogrammen
52 måste rustas upp, utan att det drabbar de som bor där idag genom höga hyreshöjningar.
53 Byggandet av fler hyresrätter ska gynnas, bland annat genom en skatteneutralitet mellan
54 boendeformer.

55 Kvinnor, som generellt har lägre inkomster än män, är mer beroende av hyreslägenheter till
56 rimliga kostnader.

57 **Trygghet och tillgänglighet**

58 Trygghet är en avgörande faktor i feministisk samhällsplanering. Känslan av otrygghet förstärks när
59 män tar över det offentliga rummet. En våldsam machokultur inskränker allas frihet. Flickor och
60 kvinnor upplever en större rädsla än pojkar och män för överfall eller påhopp kopplat till
61 sexualisering och objektivering. Många väljer att inte gå ut ensamma, speciellt kvällstid.

62 Vi får aldrig tillåta att den rädslan begränsar flickors och kvinnors livsutrymmen. Män behöver ta
63 ett större ansvar för klimatet i det offentliga rummet.

64 Utomhusmiljöer ska vara väl upplysta och inbjudande och planeras för att skapa trygghet och
65 tillgänglighet.

66 **Stad och land – hela Sverige ska leva**

67 Hög arbetslöshet och låg framtidstro leder till sociala problem och oro. Det krävs särskilda
68 satsningar för att skapa fungerande livsmiljöer för både stad och land.

69 Utarmningen av landsbygden måste stoppas. En grundläggande tillgång till samhällsservice som
70 post, bank, kontanthantering, tele, el och IT ska garanteras i hela landet. Stöd till landsbygds-
71 utveckling ska gynna lokalsamhället. Att möjliggöra för alla att kunna röra sig är en förutsättning
72 för en levande landsbygd, därför krävs satsningar på bra infrastruktur och hållbar kollektivtrafik.

73 Segregationen i städerna är ett stort problem som måste lösas. Koncentrationen av hög
74 arbetslöshet, låga skolresultat och trångboddhet riskerar att förstärka patriarkala strukturer i
75 många förorter. De reaktionära krafterna som begränsar kvinnors frihet måste bekämpas och
76 feministiska krafter stärkas.

77 Ett öppet samhälle ger människor chanser att träffas utanför sina ursprungliga umgängeskretsar.
78 Att samla olika funktioner i närområdet, till exempel samlingslokaler, bibliotek, simhall och
79 fritidsgård, kan leda till spännande möten och främja lokal demokrati. Folkbildning är också en

80 viktig del av demokratin. Föreningslivet och folkrörelserna ger människor verktyg för att kunna
81 påverka.

82 **Välfärd och möjligheter**

83 Ett feministiskt samhälle måste bygga på tillgång till fungerande välfärd av hög kvalitet. Det är en
84 grund för allas frihet. När välfärden inte räcker till är det oftast kvinnorna som får kompensera för
85 bristerna genom att gå ner i arbetstid. Det anhörigansvar som många kvinnor i dag tar leder till att
86 de får lägre lön, mindre fritid, försämrade pension, ökad stress och ohälsa, samtidigt som samhället
87 förlorar arbetade timmar och skatteintäkter.

88 Förskola, skola och fritidsverksamhet är viktiga mötesplatser för alla barn. Det är pedagogiska
89 verksamheter som ska genomsyras av en genusmedveten och normkritisk pedagogik.

90 Förskolor ska finnas i närområdet och ha bemanning och storlek på barngrupperna som ger
91 barnen trygghet och möjligheter att utvecklas. Lagstadgad rätt till barnomsorg även på kvällar,
92 nätter och helger ska vara en självklarhet. Alla förskolor ska vara giftfria. Skolan ska vara likvärdig
93 för alla elever och kunskapen ska stå i fokus. Skolan ska bygga på demokratiska och sekulära
94 värderingar. S-kvinnor motsätter sig religiösa friskolor. Flickor och pojkar måste få samma
95 möjligheter att nå goda resultat, känna sig trygga och må bra. Det ska råda nolltollerans mot alla
96 former av kränkningar.

97 Äldres rättigheter ska stärkas genom att en särskild äldreomsorgslag införs. Äldreomsorgen ska
98 ha god bemanning och kvalitet och vara en trygghet både för de boende och för deras anhöriga.
99 Kvinnor ska inte tvingas kompensera för bristande hemtjänst eller underbemanning på
100 äldreboendet. Anhörigvård får aldrig reduceras till en kvinnofråga. Att umgås med barn eller
101 anhöriga ska ske av kärlek och egen vilja.

102 Den offentliga sektorn ska inte styras av marknadskrafter. När välfärden privatiseras riskerar
103 skolan och vården att bli ojämlik. De verksamheter som drivs privat ska regleras och åläggas att
104 återinvestera överskott.

105 **S-kvinnors krav**

- 106 • Jämställdhet ska vara en faktor i all samhällsplanering.
- 107 • Skattenivåerna ses över för att få neutralitet mellan olika boendeformer.
- 108 • Skapa trygga och upplysta boendemiljöer.
- 109 • Satsningar på samhällsservice och infrastruktur ska gå hand i hand med bostadsbyggande i
110 hela landet.
- 111 • Satsa på en fungerande kollektivtrafik för hela landet.
- 112 • Stoppa utförsäljningen av allmännyttan och gynna byggandet och bevarandet av fler
113 hyresrätter.
- 114 • Rusta upp miljonprogrammen.
- 115 • Investera i välfärden för att möjliggöra för kvinnor att delta i arbetslivet på samma villkor
116 som män.
- 117 • Förskolor och skolor ska bygga på demokratiska och sekulära värderingar och ha en
118 genusmedveten och normkritisk pedagogik.
- 119 • Lagstadgad rätt till barnomsorg även på kvällar, nätter och helger.
- 120 • En särskild äldreomsorgslag som stärker äldres rättigheter ska införs.
- 121 • Vinster ska inte vara styrande i välfärden. Offentliga medel ska gå till verksamheten.

122 **2. Ekonomi och hållbarhet**

123 **Hållbarhet och tillväxt**

124 Samhällsekonomin ska vara ett medel i människans tjänst. Den måste ta hänsyn till både
125 ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter för hållbarhet. Tyvärr betraktar vi idag bara de
126 ekonomiska aspekterna när vi ska värdera hur samhället mår. Sveriges välmående mäts genom
127 tillväxten av bruttonationalprodukten (BNP), men en positiv ekonomisk utveckling innebär inte
128 automatiskt att människor eller miljön mår bättre. Ekonomisk-politiska beslut och
129 samhällsplanering behöver därför ta hänsyn till alla tre hållbarhetsaspekter.

130 Större hänsyn måste tas till naturens kretslopp. Ekonomin behöver bli mer cirkulär. En del har
131 gjorts men fler verktyg måste utvecklas och användas för att uppmuntra till återanvändning,
132 återvinning och energiutvinning av restprodukter.

133 Delad ekonomi, som innebär att vi äger eller använder saker tillsammans är ett sätt att utnyttja
134 befintliga resurser på ett bättre sätt. Att dela är inget nytt men den digitala utvecklingen öppnar
135 dörren för många nya delningstjänster. Cirkulär ekonomi och delad ekonomi behöver utvecklas
136 och stärkas. Det får dock inte ske genom att arbetsgivaransvar urholkas och att skyldigheten att
137 betala skatt åsidosätts.

138 Sverige är en bit på väg till ett fossilfritt samhälle. Stora delar av de fossila bränslena i
139 värmesektorn är utfasade, men inom transportsektorn återstår däremot mycket att göra.
140 Tågtrafiken och hela kollektivtrafiken behöver byggas ut och rustas upp.

141 Kärnkraften är både miljöfarlig och en säkerhetsrisk och måste avvecklas. Både barn och vuxna
142 omges av gifter i vardagen, i hemmet och på jobbet. Arbetet för giftfria närmiljöer måste
143 prioriteras.

144 **Produktion och konsumtion**

145 Produktionen är central för ekonomin och samhällsutvecklingen, men en lika viktig del är human-
146 och naturkapital.

147 Den svenska miljöpolitiken har drivit fram viktiga förändringar, effektiviserat produktionen och
148 minskat de svenska utsläppen av till exempel växthusgaser. Samtidigt har den miljöpåverkan som
149 svensk konsumtion står för fortsatt att öka, eftersom en stor del av de varor vi köper är
150 producerade i andra länder.

151 Vi förbrukar mer naturresurser än vi har råd med och skapar oåterkalleliga förändringar av jordens
152 klimat. Sverige är på många sätt ett föredöme på miljöområdet, men det ger oss ingen anledning
153 att slå oss till ro. Det återstår mycket arbete med att ställa om till ett hållbart samhälle och
154 säkerställa den biologiska mångfalden, lokalt och globalt. Klimat och miljöproblem tar inte hänsyn
155 till nationsgränser.

156 **En skattepolitik för samhällsbygget**

157 Samtidigt som välståndet stiger för de flesta har den sociala utsattheten koncentrerats till vissa
158 områden. Sverige har haft de snabbast växande klyftorna inom hela OECD (Organisationen för
159 ekonomiskt samarbete och utveckling) under senare år. Det är en långsiktig negativ utveckling,
160 klassklyftorna i Sverige har ökat i decennier.

161 Få länder lägger så stor andel av sin BNP på gemensamma välfärdstjänster som Sverige. Grunden
162 är givetvis politisk. För att behålla och utveckla en välfärd med hög kvalitet och för att utjämna
163 klassklyftorna behövs ett hållbart skattesystem. Den ekonomiska politiken måste möjliggöra stora
164 och nödvändiga samhällsinvesteringar.

165 Skattesystemet reformerades på 1990-talet, men sedan dess har omfattande avsteg gjorts från
166 grundläggande principer om neutralitet, förutsägbarhet och likformighet. Till exempel beskattas
167 inkomst på arbete lägre än pension, sjuk- och aktivitetsersättning, arbetslöshetsersättning och
168 föräldrapenning. Det är en orättvisa som måste rättas till.

169 Skattepolitiken måste återfå en tydligare fördelningspolitisk profil för att minska de ekonomiska
170 klyftorna och stärka välfärden. Det är så klassklyftorna utjämnas.

171 Klimat- och miljöförstörande verksamhet ska beskattas hårdare. Inom vissa områden kan till
172 exempel höjda miljö- eller konsumtionsskatter växlas mot sänkta skatter på arbete.

173 Skattesmitning och skatteplanering är ständigt aktuella frågor. Det behövs en kontinuerlig debatt
174 om skattemoral.

175 **S-kvinnors krav:**

- 176 • Samhällsekonomin ska ta hänsyn till både ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter.
- 177 • Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland.
- 178 • Sverige ska utveckla kärnkraften.
- 179 • Cirkulär och delad ekonomi ska utvecklas och stärkas.
- 180 • Sverige ska bli ett föregångsland gällande giftfria miljöer.
- 181 • Ett mål för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser ska införas.
- 182 • Tågtrafiken och kollektivtrafiken ska byggas ut och rustas upp.
- 183 • Skattesystemet ska återfå en tydligare fördelningspolitisk profil.
- 184 • Klimat- och miljöförstörande verksamhet ska beskattas hårdare.
- 185 • Pension, sjuk- och aktivitetsersättning, arbetslöshetsersättning och föräldrapenning ska
186 beskattas som inkomst på arbete.

187 **3. En jämställd arbetsmarknad**

188 **En uppdelad arbetsmarknad**

189 Svensk arbetsmarknad är ännu inte jämlik och jämställd. Det finns stora skillnader mellan kvinnor
190 och män när det gäller lön, villkor och möjlighet att påverka sin arbetssituation. I hela samhället är
191 mannen norm och arbetslivet är inget undantag.

192 Redan i skolan bryter könsrollerna igenom. Normer för manligt och kvinnligt styr vilka utbildningar
193 och yrken som väljs av tjejer och killar.

194 En könssegregerad arbetsmarknad riskerar att ytterligare befästa könsroller och uppfattningar om
195 manligt och kvinnligt.

196 Utomeuropeiskt födda kvinnor har högre arbetslöshet än andra grupper. Det förstärker
197 segregationen.

198 Jämlika och jämställda arbetsplatser är en vinst för hela samhället.

199 **Arbetsliv och familjeliv**

200 För att nå målet om full sysselsättning och kvinnors ekonomiska självständighet, behöver kvinnors
201 deltagande i arbetslivet öka. Ett hållbart arbetsliv, med balans mellan familj, arbete och fritid, är
202 en förutsättning för detta.

203 Vi lever i en könsmaktsordning där kvinnor fortfarande tar huvudansvar för det obetalda arbetet.
204 Ojämställda familjeförhållanden påverkar arbetsmarknaden. Vid föräldraledighet tar kvinnor ut ca
205 75 procent av föräldradagarna, under barnets två första år tar kvinnor ut hela 90 procent av
206 dagarna. Att kvinnor är mer borta från arbetet gör att alla kvinnor, även de utan barn, ses som
207 riskarbetskraft.

208 En helt individualiserad föräldraförsäkring stärker kvinnors roll på arbetsmarknaden, mäns roll
209 som pappor och barnens rätt till sina föräldrar. Det är en förutsättning för ett jämställt familjeliv
210 och arbetsliv.

211 **Kvinnors arbetsvillkor**

212 Många problem på dagens arbetsmarknad är tydligt kopplade till kvinnors arbetssituation. Kvinnor
213 har mer osäkra anställningar, oregelbundna arbetstider, delade turer, deltidsanställningar och
214 ohälsa kopplat till jobbet.

215 Heltid som norm måste gälla på hela arbetsmarknaden. Allmän visstidsanställning som
216 anställningsform och delade turer ska avskaffas.

217 Arbetsmiljöfrågor måste uppvärderas av arbetsgivarna. Kvinnors sjukskrivningstal stiger
218 alarmerande och det är framför allt den psykiska ohälsan på grund av stress och dålig arbetsmiljö
219 som växer. Inom kvinnodominerade yrken är det viktigt att utveckla medarbetarnas egenmakt,
220 rätt till kompetensutveckling och rehabilitering vid behov.

221 Tillsammans med arbetsmarknadens parter vill S-kvinnor utveckla ett arbetsmiljöarbete och
222 motverka diskriminering. Riktade insatser behövs för att hjälpa kvinnor som har det svårt att ta sig
223 in på arbetsmarknaden.

224 För att uppnå en jämställd arbetsmarknad måste vi även få jämställd representation på ledande
225 positioner både i offentlig och privat sektor. Hela lönen och halva makten måste bli verklighet på
226 hela arbetsmarknaden.

227 Resultatet av en ojämsälld arbetsmarknad är att kvinnor har betydligt lägre livsinkomster än män.
228 Det påverkar också kvinnors pensioner, många kvinnor får idag endast garantipension. Idag lever
229 många kvinnor under EUs fattigdomsdefinition. Pensionssystemet behöver ses över i sin helhet för
230 att nå jämställda pensioner.

231 **Välfärden som arbetsplats**

232 En växande och åldrande befolkning leder till att välfärdens åtagande blir större samtidigt som
233 konkurrensen om personer i arbetsför ålder ökar. För att klara den stora rekryteringsutmaningen
234 behöver välfärdens yrken och arbetsplatser vara attraktiva.

235 När kommuner och landsting måste förlita sig på bemanningsföretag för att klara verksamheten
236 får det konsekvenser för patientsäkerhet, kvalitet och ekonomi samtidigt som stor
237 personalomsättning påverkar arbetsmiljön negativt.

238 Offentlig sektor, som styrs demokratiskt, måste vara ett föredöme när det gäller jämställda löner,
239 arbetsvillkor, arbetsmiljö, kompetensutveckling och karriärmöjligheter. Då skapas goda
240 förutsättningar för både kvinnor och män att välja välfärden som arbetsplats.

241 **Kvinnor på ledande positioner**

242 Förutsättningarna att vara chef skiljer sig åt i olika sektorer inom offentlig sektor. Exempelvis har
243 kvinnliga chefer generellt sett ansvar för fler anställda. Villkoren måste bli jämställda och de
244 organisatoriska förutsättningarna för ett gott chefskap måste utvecklas.

245 Både inom offentlig och privat sektor måste fler kvinnor nå ledande positioner. Inte minst i
246 bolagsstyrelser behöver kvinnors representation öka.

247 **S-kvinnors krav:**

- 248 • Avskaffa osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män.
- 249 • Heltid som norm ska vara en lagstadgad rättighet.
- 250 • Avskaffa allmän visstidsanställning som anställningsform och avskaffa delade turer.
- 251 • Föräldraförsäkringen ska vara individualiserad senast år 2020.
- 252 • Utredda konsekvenserna i sin helhet av förkortad heltidsnorm.
- 253 • Hårdare krav på en god arbetsmiljö ställs på arbetsgivaren.
- 254 • Genuskunskap ska ingå i arbetsmiljöföreskrifterna.
- 255 • Lagstifta om kvotering av börsbolagens styrelser.
- 256 • Uppmuntra elever att välja utbildningar som bryter den könsuppdelade arbetsmarknaden.
- 257 • En nationell handlingsplan tas fram för kvinnor som länge stått utanför arbetsmarknaden.
- 258 • Offentlig sektor ska säkra goda arbetsvillkor, arbetsmiljö, jämställda löner samt erbjuda
259 kompetensutveckling och rehabilitering.
- 260 • Ge kvinnliga chefer rätt förutsättningar för att utveckla ett gott chefskap.
- 261 • Pensionssystemet måste ses över i sin helhet.

262 **4. Jämställd hälsa**

263 Inom hälso- och sjukvården är det särskilt tydligt att mannen är norm. Kvinnors hälsa och
264 sjukdomar ges lägre prioritet och sämre ekonomiska förutsättningar än mäns hälsa och sjukdomar.
265 Kvinnor får sämre tillgång till vård och rehabilitering på flera områden. Denna orättvisa har
266 uppmärksammats allt mer de senaste åren, men mycket återstår att göra.

267 Fram tills relativt nyligen trodde man till exempel inte att kvinnor drabbades av hjärt- och
268 kärlsjukdomar i samma utsträckning som män. Det visade sig vara fel. Anledningen till att detta
269 inte upptäckts tidigare var att forskningen utgick från den manliga anatomin.

270 Det finns fortfarande eftersatta områden vad gäller forskning och kunskap om kvinnors hälsa. Det
271 handlar framför allt om problem och sjukdomar kopplade till kvinnors sexuella och reproduktiva
272 hälsa, som exempelvis endometrios, inkontinens, vestibulit och förlossningsskador. Många kvinnor
273 vittnar om att deras problem inte tas på allvar inom vården. Denna attityd måste bekämpas.

274 För att tydligare kunna analysera skillnaden i vård mellan kvinnor och män måste
275 sjukvårdsstatistiken redovisas könsuppdelat och forskningen om kvinnors sjukdomar måste få mer
276 resurser. Vårdinriktade utbildningar behöver också ha ett tydligare genusperspektiv i
277 undervisningen.

278 **En ny sexuell revolution**

279 Normerna kring kön och sexuell läggning har förändrats, inte minst har ett kritiskt perspektiv på
280 heteronormen tillkommit. Många har en mer tillåtande attityd till sex och har fler sexuella
281 kontakter. Internet och sociala mediers genombrott har fört med sig nya mötesplatser och
282 informationssajter för kärlek och sexualitet. Sexuella relationer har till viss del frikopplats från
283 kärleksrelationer, graviditet och barnafödande.

284 Det finns seglivade föreställningar om att sexualitet och sexualdrift skulle vara könsbetingat. Det
285 påverkar värderingar och attityder kring sex. I själva verket är sexualiteten något individuellt och
286 varierar lika mycket inom som mellan grupperna kvinnor och män. Under lång tid har kvinnor
287 fostrats in i en passiv sexuell roll som utgått från mannens njutning, medan män fostrats in i en
288 aktiv roll. Mycket tyder på att detta är under förändring och att unga tjejer och killar idag har sex
289 på mer lika villkor. Det är positivt, men samtidigt finns mycket kvar att göra för att kvinnor ska
290 kunna bejaka sin sexualitet.

291 Att som kvinna "ta för sig" kan gå mot föreställningar om den kvinnliga sexualiteten. Nedsättande
292 kommentarer kan leda till skamkänslor och osäkerhet som begränsar kvinnors lust och rätt till sin
293 sexualitet. Det behövs en ny sexuell revolution. Kvinnors rätt till den egna kroppen måste också
294 vara rätten till den egna lusten, genom hela livet.

295 **Sexuell hälsa är folkhälsa**

296 Trots att vi vet hur viktig sexualiteten är för vårt mående är frågor om sexuell hälsa sällan
297 prioriterade inom folkhälsopolitiken.

298 Det saknas tillräcklig kunskap om den sexuella hälsan hos befolkningen. Det har inte gjorts någon
299 större sexualundersökning sedan 90-talet, men en mindre undersökning från 2013 visade att den
300 sexuella hälsan är kopplad till både klass, kön och ålder. Undersökningen konstaterar bland annat
301 att svenskar har mindre sex än någonsin och att den sexuella lusten har minskat. Orsaken är ofta
302 trötthet och stress.

303 Den nationella uppföljningen inom området sexualitet och reproduktiv hälsa fokuserar idag på
304 områdena oskyddat sex, abort, samt sexuellt våld och tvång. Det saknas uppföljning som fokuserar
305 på mer hälsofrämjande områden och även kunskap om sexualitet och tillfredsställande sexliv.
306 Sexualitet behöver bli en självklar integrerad del av uppföljningen av folkhälsan.

307 HBTQ-personer som grupp har sämre psykisk hälsa. Till exempel har transpersoner betydligt högre
308 risk för ohälsa och självmord. HBTQ-personers särskilda utsatthet behöver också prioriteras inom
309 folkhälsan genom riktade insatser.

310 **Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)**

311 Sexuell och reproduktiv ohälsa är idag det vanligaste hälsoproblemen bland kvinnor i världen. En
312 komplicerad graviditet, förlossning, abort och skadliga seder som till exempel könsstympning kan
313 innebära livsfara. Rätten till mödravård, förlossningsvård, preventivmedel, vård och utbildning för
314 att förebygga sexuell ohälsa är livsviktig.

315 Rätten till fri abort är avgörande för att kunna bestämma över sig själv och sin egen kropp. Hoten
316 mot aborträtten kryper närmare. Abortmotståndarnas strategi med skrämmande bilder och
317 slagord har kompletterats med en mer smygande juridisk kamp för att urholka aborträtten. S-
318 kvinnor står upp för aborträtten både nationellt och internationellt.

319 **S-kvinnors krav:**

- 320 • Mer forskning och kunskap om kvinnors hälsa och sjukdomar.
- 321 • Avgiftsfritt screeningprogram för gynekologisk cellprovtagning i hela landet.
- 322 • Säkerställ jämställd vård genom bättre könsuppdelad statistik och ett tydligare
323 genusperspektiv inom vårdinriktade utbildningar.
- 324 • Bejaka tjejers och kvinnors sexualitet och bekämpa gamla normer och sexism.
- 325 • En normkritisk sex- och samlevnadsundervisning ska utvecklas och ges av lärare som är
326 utbildade i ämnet.
- 327 • Ungdomsmottagningar ska vara avgiftsfria och nå alla.
- 328 • Sexualitet inkluderas i den nationella uppföljningen kring folkhälsa.
- 329 • Särskilda insatser för att stärka HBTQ-personers rättigheter.
- 330 • SRHR-frågor uppvärderas i folkhälsopolitiken.
- 331 • Värna rätten till fri abort, nationellt och internationellt.
- 332 • Säkra tillgången till förlossningsvård och minimera antalet förlossningsskador samt
333 förbättra eftervården.

334 **5. Exploatering av kvinnokroppen**

335 Exploatering av kvinnokroppen kan vara både fysisk som våldtäkt, trafficking, prostitution och
336 kvinnoförnedrande pornografi eller psykisk som objektifiering och ouppnåeliga hälsofarliga ideal.

337 **Objektifiering och exploatering**

338 I ett globaliserat kommunikationssamhälle som utvecklas snabbt möter vi ständigt nya
339 utmaningar. Det digitala landskapet gör att informationen når fler snabbare och även fler yngre än
340 tidigare. Internet och sociala medier har skapat nya mönster och vägar för exploatering av
341 kvinnors kroppar som normaliserar objektifiering, hat, hot och våld. Lagstiftningen måste hänga
342 med i den utvecklingen.

343 Svenska marknadsföringslagen omfattar inte manipulering av bilder på människokroppen och
344 måste därför ses över. Retuscherade och manipulerade bilder skapar ouppnåeliga och skadliga
345 ideal. Det påverkar kvinnors självbild och hur de värderar sin kropp. Det kan leda till ökad
346 utseendefixering, ätstörningar, osunda kost- och träningsvanor. Ett exempel på lagar som införts i
347 några länder för att motverka osunda kroppsideal är förbud att använda modeller med för lågt
348 BMI.

349 När de yttersta konsekvenserna av ett ojämnt samhälle inte bara gör sig påmind, utan bereds
350 plats i samhället, måste vi reagera. Det behövs lagstiftning mot sexistisk reklam och
351 marknadsföring.

352 **Pornografi och människohandel**

353 Den globala handeln med kvinnors och barns kroppar är idag en mångmiljardindustri som inte
354 bara tar sig uttryck genom prostitution utan också genom pornografin. Flera decenniers forskning
355 visar en mängd skadeverkningar på grund av den kommersiella pornografin. Både porrindustrin
356 och sexhandeln handlar om maktförhållanden och ekonomiska intressen och är ofta kopplat till
357 organiserad brottslighet.

358 Att kvinnokroppen går att köpa befästs ständigt inom pornografin. Porrindustrin är starkt präglad
359 av den maktordning som överordnar män och underordnar och nedvärderar kvinnor. Den i dag så
360 kallade "mainstream-pornografin" innehåller nästan alltid våld och inte sällan tortyrliknande inslag
361 där kvinnor utsätts för plågsamma, förnedrande och våldsamma sexuella handlingar.

362 På grund av den digitala utvecklingen når pornografin allt yngre grupper. Medelåldern när barn ser
363 våldsporr första gången är idag 11 år. Det behövs en utredning om porrens skadliga verkningar.

364 **Nej till sexköp**

365 S-kvinnor var drivande i införandet av den svenska sexköpslagen som kriminaliserar den som
366 köper, men inte den som säljer, sex. Lagen är viktig för att förebygga och bekämpa prostitution
367 och människohandel. Vi vet att handeln hade varit betydligt mer omfattande utan en sexköpslag.
368 Det blir tydligt i jämförelse med länder som legaliserat sexköp, där stora bordellverksamheter
369 växer fram utan att de fått bukt med den svarta sexhandeln. Sexköpslagen har också en
370 normerande effekt – den visar att Sverige inte accepterar handel med människokroppen.

371 Kunskaper om prostitution ökar i samhället men samverkan mellan olika instanser, till exempel
372 polisen, socialtjänsten och hälso- och sjukvården behöver bli bättre. Alla personer som vill lämna
373 prostitution ska få det stöd och den hjälp som de behöver. Idag är straffet för sexköp böter eller

374 max ett års fängelse, men sexköp borde alltid leda till ett frihetsberövande straff. Våldigt få lagförs
375 för sexköp, det är en brottslighet som måste prioriteras högre och kräver mer resurser.

376 När svenska medborgare köper sexuella tjänster utomlands gäller inte sexköpslagen. För att det
377 ska bli möjligt krävs att brottet undantas från dubbel straffbarhet, dvs. att handlingen blir lika
378 olaglig utomlands som i Sverige. Undantag för dubbel straffbarhet gäller för en rad andra allvarliga
379 sexualbrott och borde även gälla för sexköp.

380 **Sexualbrott**

381 Nolltolerans ska gälla alla former av sexuella trakasserier. Vi får aldrig acceptera eller normalisera
382 att flickors och kvinnors livsutrymmen begränsas för att andra tar sig rätten att ta för sig av deras
383 kroppar, varken i de privata eller offentliga rummen.

384 För att en sexuell handling ska definieras som våldtäkt krävs idag att förövaren använder hot, våld
385 eller utnyttjar en person i hjälplöst tillstånd, men en stor översyn av sexualbrottslagen har
386 genomförts. S-kvinnor stöder förslaget att sex alltid ska utgå från samtycke och att det ska införas
387 ett oaktsamhetsrekvisit i lagen.

388 S-kvinnor ser också att det är viktigt att offret prioriteras och respekteras genom hela vårdkedjan
389 och rättsprocessen och får rätt stöd. Att alla som anmäler en våldtäkt får ett målsägandebiträde är
390 ett första steg. Kunskapen om sexualbrott behöver stärkas inom hela rättväsendet.

391 **Mäns våld mot kvinnor**

392 Enligt nationellt centrum för kvinnofrid har mer än var tionde kvinna i Sverige utsatts för våld i en
393 nära relation. Varje år mördas cirka 15 kvinnor av en man i en nära relation. Mord som nästan
394 alltid föregåtts av hot och våld som inte stoppats.

395 Mäns våld mot kvinnor är inte bara ett kvinnoproblem, det är ett samhällsproblem. Våldet måste
396 förebyggas och offren skyddas. Att arbeta med värderingar och manlighetsnormer är oerhört
397 viktigt och måste genomsyra hela samhället, speciellt skolan och idrottsrörelsen.

398 Landets kvinnojourer uppger att de tvingas neka kvinnor hjälp på grund av platsbrist. Skillnaderna
399 är stora mellan hur landets kommuner prioriterar kvinnofridsfrågorna. Kommunerna måste ta sitt
400 ansvar och ha en tydlig handlingsplan för att motverka mäns våld mot kvinnor. En långsiktig
401 finansiering av tjej- och kvinnojourerna måste säkras.

402 Äldre kvinnor är en grupp som ofta glöms bort när man talar om mäns våld mot kvinnor, men
403 våldet tar inte pension. Däremot riskerar det sociala livet att inskränkas, vilket kan öka
404 utsattheten. Det är därför viktigt att ha ett äldreperspektiv på dessa frågor.

405 Hedersbrott är en utmaning för hela samhället. Parallella samhällen byggda på patriarkala
406 strukturer måste alltid motverkas. Kunskapen om hedersförtrycket och hedersvåldets speciella
407 karaktär måste spridas. Det är hot och våld som utövas och/eller sanktioneras av flera personer
408 som står i nära relation till den utsatta. Alla instanser, skolan, socialtjänsten, vården och
409 rättsväsendet måste ha rätt redskap för att identifiera, bemöta och bekämpa hedersbrott.
410 Hedersbrott ska införas som egen straffskärpning för att förtydliga brottets allvar.

411 Barn- och tvångsäktenskap ska inte tillåtas i Sverige. Det stärkta skyddet som 2014 infördes mot
412 barn- och tvångsäktenskap har inte fått önskade effekter, så tillämpningen av lagen måste ses
413 över.

414 **Surrogatmödraskap**

415 Utifrån principen om alla människors lika värde ska ingen människa betraktas som ett medel för en
416 annan människas behov och handel med kvinnors kroppar är aldrig acceptabelt. Därför ska varken
417 kommersiellt eller altruistiskt surrogatmödraskap legaliseras.

418 **S-kvinnors krav:**

- 419 • Motverka alla former av exploatering och objektifiering av kvinnokroppen.
- 420 • Lagstifta mot sexistisk reklam och marknadsföring.
- 421 • Tillsätt en utredning om porrens skadliga verkningar.
- 422 • Motverka sexköp och prostitution genom förstärkt samverkan mellan olika
423 samhällsinstanser.
- 424 • Skärp sexköpslagen så att sexköp alltid leder till ett frihetsberövande straff.
- 425 • Svenska sexköpslagen ska gälla för svenska medborgare som köper sexuella tjänster
426 utomlands.
- 427 • Skärp straffen för sexualbrott. Våldtäktslagstiftningen måste innefatta samtycke och
428 oaktsamhet.
- 429 • Säkerställ en långsiktig finansiering av landets tjej- och kvinnojourer.
- 430 • Inför hedersbrott som straffskärpning.
- 431 • Barn- och tvångsäktenskap ska inte vara tillåtet i Sverige.
- 432 • Motverka surrogatmödraskap både nationellt och internationellt.

433 **6. Internationell solidaritet**

434 S-kvinnor har en lång tradition av internationellt freds- och solidaritetsarbete. Vi är övertygade om
435 att det är grunden för att hantera även dagens oroväckande utveckling i världen. Vi ser hur
436 kvinnors rättigheter urholkas, hur krig och klimatförändringar i världen drabbar kvinnor och driver
437 dem på flykt.

438 Kvinnors ekonomiska och politiska egenmakt är långt ifrån en självklarhet, fastän samhällena och
439 världssamfundet skulle tjäna på ökad jämställdhet, minskad fattigdom och ökad ekonomisk
440 tillväxt.

441 **Internationellt samarbete**

442 Kvinnokampen kan bara vinnas genom internationellt samarbete med andra organisationer och
443 civilsamhällen. Ett viktigt verktyg i kampen för kvinnors rättigheter är FN:s kvinnokonvention, som
444 måste inkorporeras i svensk lagstiftning. I FN:s utvecklingsmål "Agenda 2030" finns också
445 jämställdhetsmål, som att avskaffa våld mot kvinnor, stärka kvinnors ekonomiska självständighet,
446 ge kvinnor rätt till sexuell och reproduktiv hälsa samt avskaffa könsstympning, barn- och
447 tvångsäktenskap. S-kvinnor kämpar för att alla världens länder ska nå målen senast 2030.

448 Sverige ska själv sätta ramarna för internationella samarbeten och inte söka medlemskap i
449 militäralliansen NATO. Våra internationella insatser ska i första hand vara fredsfrämjande och
450 fredsbevarande, under FN-flagg.

451 S-kvinnor arbetar för en aktiv freds- och nedrustningspolitik. Vi vill se en kärnvapenfri värld.
452 Svensk vapenexport får inte ske till diktaturer och länder som kränker mänskliga rättigheter.

453 **Kvinnors deltagande för fred och säkerhet**

454 De främsta hoten mot människors grundläggande rättigheter och säkerhet är globala: fattigdom,
455 sjukdomar och epidemier, klimatförändringar, krig, sexuellt våld och terror.

456 Kvinnors deltagande i fredsprocesser och konflikthantering leder till ökad strävan mot fred och
457 säkerhet, och främjar återuppbyggnadsprocesser efter krig. Forskning visar på samband mellan
458 samhällens jämställdhet och minskad våldsbenägenhet och korruption.

459 FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet – resolutionen 1325 – måste implementeras i det
460 globala förebyggande arbetet. Nationella handlingsplaner ska synliggöra och stärka kvinnors
461 deltagande, makt, inflytande och säkerhet, både före och efter konflikter. Genusrådgivare ska
462 finnas med vid utlandsmissioner, i flyktingläger och i processer för att återuppbygga samhällen.

463 FN och andra internationella organ som beslutar om fred och säkerhet skall ha en jämn
464 representation av kvinnor och män. Fler kvinnor behöver synas som ledare och förebilder på höga
465 positioner. Fredsavtal som inte tar hänsyn till kvinnors perspektiv eller deltagande ska inte vinna
466 gehör.

467 **Sexuellt våld**

468 Det sexuella våldet i krig och konflikter rör sig inte om enskilda övergrepp, utan om en
469 systematiserad krigsföring som slår sönder kvinnors liv och hela samhällen. Syftet varierar med
470 konflikterna. Det kan vara för att utrota en etnicitet eller folkgrupp eller för att förnedra och
471 smutskasta offren och deras familjer.

472 En feministisk utrikespolitik kännetecknas av ett helhetsgrepp. Den arbetar för att stoppa den
473 patriarkala krigskulturen, återuppbygga säkra fungerande rättsstater, minska fattigdomen och
474 uppfylla grundläggande krav som skola och utbildning. Kvinnor och kvinnoorganisationer måste
475 delta aktivt i arbetet med att formulera behov och åtgärder.

476 **Jämställt bistånd**

477 Jämställdhet är avgörande för att minska fattigdom och biståndet ska därför riktas till insatser som
478 främjar jämställdhet. I detta sammanhang är det extra viktigt att frågor om sexuell och
479 reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) prioriteras. Biståndssatsningar riktade till kvinnor har
480 visats ge gott resultat för hela samhällen. När biståndet fördelas jämställt ges kvinnor möjlighet att
481 förändra sina liv samtidigt som fattigdomen minskar för alla. Biståndspengar ska inte gå till
482 flyktingmottagande i Sverige, utan komma personer i utsatta länder till del.

483 **Internationellt fackligt samarbete**

484 Allas rätt till arbete och ekonomisk självständighet är grunden för jämställdhet. Socialdemokratin
485 och fackföreningsrörelsen måste fortsätta verka tillsammans med föreningar och arbetsplatser, för
486 ett arbetsliv byggt på demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter i alla länder. S-kvinnor
487 står bakom Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta grundläggande konventioner om fri
488 förenings- och förhandlingsrätt, mot barnarbete, mot slav- och tvångsarbete, mot diskriminering
489 och för jämställda löner och sociala minimirättigheter för löntagare i hela världen.

490 I en global världsekonomi blir ILOs kompetens för att stärka internationell arbetsrätt allt viktigare.
491 ILOs status måste höjas, dess arbete bör respekteras och främjas internationellt, av regeringar och
492 andra internationella organ.

493 ILOs och även Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) uppförandekoder
494 för multinationella företag är idag bara frivilliga. Genom att stärka uppförandekoderna kan vi
495 påverka och förbättra villkoren för arbetare världen över.

496 **S-kvinnors krav:**

- 497 • Sverige förblir militärt alliansfritt.
- 498 • Sverige ska inte söka medlemskap i militäralliansen NATO.
- 499 • Sverige ska arbeta aktivt för nedrustning och en kärnvapenfri värld.
- 500 • Svensk vapenexport får inte ske till diktaturer och länder som kränker mänskliga
501 rättigheter.
- 502 • Kvinnokonventionen ska inkorporeras i svensk lag.
- 503 • Motverka barnäktenskap både i Sverige och utomlands.
- 504 • FNs agenda för kvinnor, fred och säkerhet, resolutionen 1325, ska implementeras i det
505 globala förebyggande arbetet.
- 506 • Fördöm alla former av sexuellt våld i krig och konflikt enligt FN-resolutionerna 1820 och
507 1960.
- 508 • SRHR-frågor ska prioriteras i biståndsarbetet.
- 509 • FN och andra internationella organ som beslutar om fred och säkerhet skall ha en jämn
510 representation av kvinnor och män.
- 511 • Genusrådgivare ska finnas med på utlandsmissioner, i flyktingläger och i processer för att
512 återuppbygga samhällen.

513

514 **7. Kvinnor och migration**

515 **Migration**

516 Människor har flyttat på sig i alla tider. Enligt Världsbanken fanns 2015 cirka 250 miljoner
517 internationella migranter. De allra flesta har migrerat för att arbeta, oftast i samma region eller i
518 länder med relativt lika välståndsnivå. År 2015 befann sig också rekordmånga människor på flykt
519 undan förföljelse, krig och förtryck, omkring 60 miljoner enligt UNHCR. Den stora majoriteten
520 befinner sig på flykt inom det egna landet eller i flyktingläger i närområdet, en liten andel tar sig
521 vidare till andra regioner och kontinenter.

522 Det kommer ofta i skymundan att hälften av världens migranter är kvinnor. Länge har kvinnors
523 migration setts som en effekt av mäns migration, men kvinnor migrerar också på egen hand och
524 med egna motiv, framför allt vid arbetskraftsmigration. Det innebär ofta stora risker för
525 exploatering och utnyttjande. Många av kvinnorna arbetar med hushållsarbete, med ytterst dåliga
526 och osäkra villkor. Rättigheter och regleringar för arbetskraftsmigration måste stärkas. Facklig-
527 politisk samverkan är viktigt, inte minst globalt och bilateralt. Sverige bör ratificera FNs konvention
528 om migrantarbetares rättigheter (CMW) och arbeta för att andra EU-länder gör detsamma.

529 Även på flykt är flickor och kvinnor särskilt utsatta och löper stor risk att utnyttjas sexuellt och bli
530 offer för människohandel. Flyktingsituationen har blottlagt stora brister i EUs flyktingpolitik och
531 mottagande. Sverige måste vara drivande för att säkra lagliga vägar till Europa och verka för ett
532 ökat globalt ansvarstagande för människor på flykt. Det internationella samfundet måste också
533 göra större ansträngningar för att komma åt orsakerna till flykt och för att hantera
534 flyktingmottagandet värdigt.

535 På grund av katastrofer och konflikter orsakade av klimatförändringarna måste vi ha beredskap för
536 att antalet flyktingar ökar. Det behövs globalt, regionalt och nationellt ansvarstagande för att
537 säkra asylrätten och förhindra den pågående urholkningen av asylsökandes rättigheter. I detta
538 arbete ska Sverige vara ett föregångsland.

539 Det behövs ett ökat feministiskt fokus i flyktingpolitiken, som uppmärksammar kvinnors särskilda
540 utsatthet på flykt och stärker bedömningar av kvinnors skyddsskäl. Sverige behöver också stärka
541 arbetet för ensamkommande flyktingbarn, både flickor och pojkar, och för HBTQ-personer på
542 flykt. Deras särskilda utsatthet måste uppmärksammas och deras skyddsskäl måste uppvärderas.

543 **Mottagande**

544 I linje med internationell rätt och den moraliska övertygelsen hos de flesta har Sverige åtagit sig
545 att ta emot människor i behov av skydd. S-kvinnor står upp för en solidarisk värld där asylrätten är
546 central. Asylsökande som har skyddsgrund ska ha rätt till permanent uppehållstillstånd och
547 familjeåterförening.

548 En human flyktingpolitik behöver ett mottagningssystem som kan anpassas till snabba
549 förändringar i antal asylsökande. Vi har ett relativt välfungerande mottagande men har också
550 kunnat se hur vissa samhällsfunktioner blivit väldigt ansträngda när antalet asylsökande ökat
551 snabbt. En solidarisk fördelning av asylsökande mellan kommunerna är en nyckelfaktor för att
552 skapa ett bättre mottagningssystem och stärka acceptansen för flyktingmottagandet.

553 **Etablering**

554 Människor som kommer till Sverige ska ges möjligheter att bygga sitt liv här. Det kräver ett värdigt
555 mottagande och en välfungerande etablering.

556 Att tidigt få tillgång till utbildning, praktik eller arbete är viktigt för att människor så snabbt som
557 möjligt ska få en egen inkomst och makt över sina egna liv. Det bidrar också till den ekonomiska
558 utvecklingen och är lönsamt för hela samhället.

559 Statens egen kapacitet av anläggningsboenden bör vara på en sådan nivå att behovet av att
560 upphandla boenden med tveksam kvalitet till dyra priser minimeras. Lagen om eget boende (EBO)
561 som ger asylsökande rätt till ersättning för boende de ordnat på egen hand måste ses över. Den
562 måste garantera en värdig boendesituation och minska segregationen.

563 Barn som kommer till Sverige ska så snabbt som möjligt börja förskola eller skola och få stöd på
564 den nivå de befinner sig. Tiden nyanlända barn går i förberedelseklass ska vara så kort som möjlig,
565 så att de snabbt kommer in i ordinarie klasser.

566 Svenska för invandrare (SFI) behöver göras mer tillgänglig och flexibel och ta hänsyn till att
567 människor har olika bakgrund och förutsättningar. För att effektivisera SFI bör undervisningen
568 kunna ges redan under ansökningstiden. Det snabbar på inläringen och göra väntetiden för
569 asylsökande mer meningsfull. SFI bör också kunna läsas under föräldraledighet, för att framför allt
570 hjälpa kvinnor i etableringsprocessen.

571 Nyanländas utbildning och erfarenheter måste tas tillvara. Många som kommer hit har kunskaper
572 och yrkesfärdigheter som den svenska arbetsmarknaden har stora behov av. Samtidigt som andra
573 har låg utbildningsnivå och svårt att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden.

574 Etableringsinsatserna måste täcka in allt från validering av akademiska meriter och
575 yrkeserfarenheter, till alfabetisering och grundläggande kunskapsuppbyggnad. Det är nödvändigt
576 med förbättrad och utökad samverkan mellan olika myndigheter vid etableringsinsatser.

577 Särskilt svårt att ta sig in på arbetsmarknaden har kvinnor. Samtidigt domineras de särskilda
578 insatser som görs för nyanlända, som instegsjobb, av män. En strategi för att bryta denna
579 dominans bör tas fram så att fler kvinnor kommer in i arbetslivet.

580 **S-kvinnors krav:**

- 581 • Sverige ska ratificera FN:s konvention om migrantarbetares rättigheter (CMW).
- 582 • Sverige ska vara drivande för att säkra lagliga vägar att söka asyl i Europa.
- 583 • Sverige ska verka för ett ökat globalt ansvarstagande för människor på flykt.
- 584 • Uppmärksamma utsattheten för kvinnor, ensamkommande barn och HBTQ-personer på flykt
585 och uppvärdera deras särskilda skyddsskäl.
- 586 • Permanenta uppehållstillstånd ska gälla för alla flyktingar och skyddsbehövande.
- 587 • Personer som fått uppehållstillstånd ska ha rätt till familjeåterförening.
- 588 • EBO-lagen måste ses över.
- 589 • SFI ska kunna läsas redan under ansökningstiden och under föräldraledighet.
- 590 • Förbättra och utöka samverkan mellan olika myndigheter vid etableringsinsatser.
- 591 • Ge kvinnor samma möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.